

مراجعهٔ دانشجویان به مراکز مشاوره ۲۰ درصد افزایش یافت، مشاوران به بیش از ۱۸ هزار درخواست پاسخ دادند

نبض سلامت دانشجویان در دست شبکهٔ مشاوره

فرهنگستان



توضیح دانشگاه امام صادق (ع)
درباره تأخیر در صدور کد صحت مدارک

بروکراسی علیه فارغ التحصیلان امام صادق



مراجعهٔ دانشجویان به مراکز مشاوره ۲۰ درصد افزایش یافت، مشاوران به بیش از ۱۸ هزار درخواست پاسخ دادند

نبض سلامت دانشجویان در دست شبکهٔ مشاوره



سارا طاهری خبرنگار گروه دانشگاه

در دانشگاه آزاد اسلامی، «مشاوره» فقط یک اتاق ساکت در گوشه‌ای از ساختمان فرهنگی نیست. امروز شبکه‌ای گسترده از بیش از ۱۷۰ مرکز مشاوره فعال در سراسر کشور، نبض سلامت روان دانشجویان را در دست گرفته‌اند؛ مراکزی که از غر بالگری اولیه گرفته تا مداخله فوری در موارد پرخطر، همه چیز را پراپونده الکترونیکی و ارزیابی میدانی دنبال می‌کنند. تنها در یک سال گذشته، بیش از ۱۸ هزار و ۴۸۷ مراجعه ثبت شده، نشان از رشد ۲۰ درصدی اعتماد دانشجویان به این مراکز دارد. در کنار این، کارگاه‌ها و دوره‌های مهارت‌آموزی نیز رشد چشمگیری داشته‌اند؛ ۸۸۹ دوره آموزشی با مشارکت ۴۷۲ مدرس که نسبت به سال قبل به ترتیب ۵۸ و ۳۳ درصد رشد را تجربه کرده‌اند. همچنین در یک سال گذشته یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون تومان از مراکز مشاوره برتر حمایت شده است.

فرزاد جهان‌بین، معاون فرهنگی دانشجویی دانشگاه آزاد، در نشست رؤسای مراکز مشاوره تأکید کرد که دانشجویی امروز «فقط یک مراجع با مشکل روان‌شناختی نیست، بلکه یک سرمایه انسانی در حال شکل‌گیری است که با چالش‌های هویت، اقتصاد و رشد شخصی روبه‌رو است». او با اشاره به ضرورت تحول مراکز مشاوره، سه عرصه کلیدی مداخله را معرفی کرد: پیشگیری و توانمندسازی، مداخله تخصصی سریع و مشاوره توان‌افزا. جهان‌بین گفت که مراکز مشاوره باید از یک «خدمت پشتیبانی» به «رکن اساسی توسعه سرمایه انسانی» ارتقا یابند و با شبکه‌سازی، پرونده الکترونیک و همکاری با تمامی واحدهای دانشگاهی، سلامت روان دانشجویان را به‌طور مستمر دنبال کنند.

حالا همه واحدهای دانشگاه آزاد در ۳۱ استان کشور و دو واحد مستقل تحت پوشش این شبکه قرار دارند و بخش عمده جلسات (۹۲ درصد) در مراکز مشاوره آمین و تنها ۸ درصد در کلینیک‌های تخصصی برگزار شده است. پشت این اعداد، سیستمی دقیق از رتبه‌بندی دفاتر مشاوره بر اساس پنج شاخص کلیدی، از وضعیت فیزیکی و نیروی انسانی تا امنیت اطلاعات و کیفیت خدمات قرار دارد. دانشجویان تازه وارد پیش از انتخاب واحد، پرسشنامه سلامت روان را در سامانه دانشجویار تکمیل می‌کنند تا در صورت شناسایی به عنوان گروه «ریسک بالا»، بلافاصله توسط مراکز مشاوره دعوت و حمایت‌های لازم را تجربه کنند. این شبکه گسترده، گام به گام در مسیر تحقق اهداف سند تحول دانشگاه آزاد پیش می‌رود؛ سندی که می‌خواهد سلامت روان، همان قدر جدی گرفته شود که آموزش و پژوهش.

در این گزارش در گفت‌وگو با سعید نجارپور، رئیس مرکز دفاتر مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی از جزئیات فعالیت این مراکز پرسیده‌ایم که در ادامه مشروح آن را از نظر می‌گذرانید.

فعالیت ۱۷۰ مرکز مشاوره در دانشگاه آزاد

سعید نجارپور، رئیس مرکز دفاتر مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی از فعالیت گسترده مراکز مشاوره در سراسر کشور خبر داده و می‌گوید در حال حاضر بیش از ۱۷۰ واحد دانشگاه آزاد دارای مرکز مشاوره فعال هستند. نجارپور با اشاره به نحوه توزیع این مراکز توضیح داد: «تعداد دفاتر مشاوره در هر استان بر اساس شمار واحدهای دانشگاهی همان استان تعیین شده است. مثلاً آستان داریم که ۲۰ واحد دانشگاهی دارد و از این میان، حدود ۱۴ تا ۱۸ واحد آن دارای مرکز مشاوره فعال هستند. در مقابل، در استان‌هایی مانند قم که تنها یک واحد دانشگاهی دارند، همان مرکز مشاوره فعال است». به گفته او، دانشگاه آزاد تلاش کرده است تا متناسب با گستره واحدهایش در کشور، پوشش خدمات مشاوره‌ای را برای تمام دانشجویان فراهم کند.

اضطراب و افسردگی در صدر مراجعات

او می‌گوید که میزان مراجعات در سال گذشته قابل توجه بوده و بررسی این داده‌ها بصورت داخلی برای ارزیابی عملکرد دفاتر و نیازسنجی دانشجویان انجام می‌شود.

رئیس مرکز دفاتر مشاوره با اشاره به ماهیت مشکلات مطرح‌شده از سوی دانشجویان گفت: «بیشتر مراجعات به دلیل مشکلات روان‌شناختی است، نه الزاماً اختلالات جدی. عمده موضوعات مربوط به افسردگی و اضطراب است.»

او تأکید می‌کند که این مسائل، اگرچه در دوران دانشجویی رایج هستند، اما در صورت بی‌توجهی می‌توانند بر عملکرد تحصیلی و سلامت روانی دانشجویان تأثیر منفی بگذارند.

سهم بیشتر دختران از خدمات مشاوره‌ای

نجارپور همچنین به تفاوت معنادار میان مراجعات دختران و پسران اشاره کرد و گفت: «در دانشگاه آزاد، مشابه الگوی مراکز مشاوره عمومی، دانشجویان دختر بیش از پسران از خدمات مشاوره‌ای استفاده می‌کنند. این مسئله تا حدی ریشه فرهنگی دارد. معمولاً پسرها کمتر برای دریافت کمک روان‌شناختی پیش‌قدم می‌شوند، در حالی‌که خانم‌ها تمایل بیشتری به مراجعه و گفت‌وگو با متخصص دارند.»

رتبه‌بندی دفاتر مشاوره بر اساس ۵ شاخص کلیدی

رئیس مرکز دفاتر مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی، در ادامه از سازوکار دقیق ارزیابی و رتبه‌بندی دفاتر مشاوره در واحدهای دانشگاهی سخن گفت. به گفته او، این رتبه‌بندی بر پایه چند شاخص کلیدی انجام می‌شود

تا علاوه بر سنجش کیفیت، زمینه بهبود عملکرد مراکز در سراسر کشور فراهم شود.

نجارپور نخستین حوزه ارزیابی را مربوط به وضعیت فیزیکی و تجهیزاتی مراکز عنوان کرد و گفت: «در این بخش مواردی مانند تابلوی مشخص مرکز مشاوره، محل مناسب و در دسترس برای دانشجویان، اتاق‌های اختصاصی مشاوره فردی و گروهی، فضای انتظار مناسب و امکانات فنی مرتبط با جلسات مشاوره‌ای در مان گروهی بررسی می‌شود.»

به گفته او، دومین حوزه ارزیابی به نیروی انسانی و فرایندهای ارائه خدمات مربوط است. او افزود: «ما بررسی می‌کنیم که آیا مشاوران و کارشناسان هر مرکز تخصص لازم را دارند یا خیر. موضوعاتی مثل نحوه نوبت‌دهی (حضور یا آنلاین)، رعایت محرمانگی اطلاعات دانشجویان، و نحوه ثبت و نگهداری پرونده‌ها از شاخص‌های اصلی این بخش است». نجارپور تأکید می‌کند که امنیت و محرمانگی اطلاعات مراجعان خط قرمز مهم‌ترین تحولات اخیر در نظام ارزیابی دفاتر مشاوره، راه‌اندازی پرونده الکترونیکی و

سومین حوزه ارزیابی، عملکرد اجرایی دفاتر است. به گفته نجارپور، ارزیابی دفاتر تنها به جلسات مشاوره فردی محدود نیست، بلکه طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی را نیز شامل می‌شود. او توضیح داد: «در بخش عملکرد، ما بررسی می‌کنیم که در هر واحد دانشگاهی چه اتفاقاتی بیرون از اتاق مشاوره می‌افتد. برگزاری کارگاه‌های آموزشی، برنامه‌های فرهنگی و دوره‌های مهارت‌زدنگی اسلامی – ایرانی از جمله فعالیت‌هایی است که برای آن امتیاز و پوزده نظر گرفته‌ایم. مثلاً کارگاه‌های آموزشی در زمینه‌هایی مثل ازدواج، مهارت‌های زندگی یا پیشگیری از آسیب‌های روانی برگزار شده؟ آیا برای دانشجویان خوابگاهی خدمات مشاوره در محل خوابگاه فراهم است یا نه؟ همه این موارد در امتیازدهی لحاظ می‌شود.»

یکی دیگر از شاخص‌های ارزیابی، مدیریت مرکز مشاوره و نحوه تعامل رئیس مرکز مشاوره با دفتر مرکزی است. نجارپور گفت: «ما بررسی می‌کنیم که مدیر هر مرکز چقدر در فضای مجازی فعال است، تا چه اندازه اطلاع‌رسانی و ارتباط مؤثر با دانشجویان دارد و تعاملش با ما چگونه است.»

یکی از مهم‌ترین تحولات اخیر در نظام ارزیابی دفاتر مشاوره، راه‌اندازی پرونده الکترونیکی مراجعان است. رئیس مرکز دفاتر مشاوره در این باره توضیح داد: «دانشجویان پس از مراجعه به مرکز، علاوه بر پرونده فیزیکی محرمانه، در سامانه الکترونیکی هم ثبت می‌شوند. این کار برای ما بسیار مهم است؛ چون از طریق آن می‌توانیم ببینیم در هر واحد دانشگاهی چه مراجعاتی انجام شده، مشکلات چه بوده و چه روندی طی شده است.» نجارپور در ادامه به فرایند نهایی ارزیابی اشاره کرد و گفت: «بخشی از امتیازدهی از طریق بررسی مستندات الکترونیکی انجام می‌شود، اما ارزیاب‌های ما هر سال بصورت حضوری به واحدها سر می‌زنند. تجهیزات، فضای فیزیکی، پرونده‌ها و حتی مستندات کارگاه‌ها از نزدیک بررسی می‌شود. در نهایت مجموع نمرات ما و نظر ارزیاب‌های میدانی جمع می‌شود تا امتیاز نهایی هر مرکز مشخص شود.»

رتبه‌بندی، محرک بهبود عملکرد

رئیس مرکز دفاتر مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی، رتبه‌بندی سالانه دفاتر مشاوره را عامل مهمی در ارتقای عملکرد آن‌ها می‌داند. او با اشاره به آمارهای موجود توضیح داد: «تأثیر رتبه‌بندی کاملاً مشهود است. آمار مراجعه دانشجویان در چند سال اخیر به طور پیوسته افزایش یافته و این رشد حتی از نسبت ورودی‌های جدید دانشگاه هم بیشتر بوده است. این یعنی مراکز مشاوره نتوانه‌ها فعال تر شده‌اند، بلکه اعتماد دانشجویان نیز به آن‌ها بیشتر شده است.»

نجارپور معتقد است که سیاست‌گذاری‌های اخیر در دانشگاه آزاد و حمایت‌های ساختاری از دفاتر مشاوره، باعث شده هم دانشجویان تمایل بیشتری به مراجعه پیدا کنند و هم مشاوران با انگیزه و جدیت بیشتری فعالیت‌کنند.

استان‌ها و واحدهای برتر در رتبه‌بندی سالانه کدامند؟

رئیس مرکز دفاتر مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی در ادامه از واحدها و استان‌هایی نام می‌برد که بر اساس ارزیابی‌های سال گذشته عملکرد ممتازتری داشته‌اند: «در سطح ویژه که بالاترین سطح ارزیابی محسوب می‌شود، واحدهای کرمان، نجف‌آباد، خرم‌آباد و تهران مرکزی چهار رتبه برتر را کسب کردند. این واحدها هم از نظر ساختار فیزیکی و تجهیزاتی و هم از منظر فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی، عملکرد قابل توجهی داشتند.» او اضافه کرد: «در سطح یک نیز خمینی شهر، سبزوار، کاشان و زنجان رتبه‌های برتر را به خود اختصاص دادند.» به گفته نجارپور، واحدها در سه سطح ویژه، سطح یک، سطح ۲ و سطح ۳ دسته‌بندی شدند.

سلامت روان؛ غربالگری و حمایت رایگان دانشجویان

یکی از برنامه‌های تازه و مؤثر دانشگاه آزاد اسلامی، اجرای پرسش‌نامه سلامت روان برای دانشجویان ورودی جدید از سال گذشته است. نجارپور درباره نحوه اجرای این برنامه توضیح می‌دهد: «قبلاً این طرح به‌صورت آزمایشی انجام می‌شد و نواقصی داشت، اما از پارسل‌ها به بعد، به شکل جدی و سیستماتیک در سطح دانشگاه اجرا شد. این طرح قبلاً از طریق بافر انجام می‌شد، اما الان به دانشجویار منتقل شده است. همه دانشجویان ورودی جدید موظف هستند قبل از ثبت‌نام در آموزشیار، پرسش‌نامه پایه سلامت روان را در پلتفرم دانشجویار تکمیل کنند.»

رئیس مرکز دفاتر مشاوره درباره روند بعدی توضیح داد: «پس از تحلیل داده‌ها، دانشجویانی که نیاز به کمک دارند، به واحدهای دانشگاهی معرفی می‌شوند. مراکز مشاوره موظف هستند با آن‌ها تماس بگیرند و خدمات مشاوره‌ای و درمانی لازم را ارائه دهند. اگر واحدی توان تخصصی لازم را نداشته باشد، دانشجوی به نزدیک‌ترین واحد مجهز ارجاع داده می‌شود.» او تأکید می‌کند که تمام این خدمات کاملاً رایگان است و محدودیتی در تعداد جلسات وجود ندارد؛ هدف تنها حمایت مؤثر از سلامت روان دانشجویان است.

حمایت ویژه از دانشجویان در معرض ریسک بالا

یکی از بخش‌های حساس و اثرگذار در برنامه‌های مرکز دفاتر مشاوره دانشگاه آزاد، توجه ویژه به دانشجویانی است که در غر بالگری سلامت روان به‌عنوان دارای ریسک بالا شناسایی می‌شوند. به گفته نجارپور، فرایند حمایت از این گروه کاملاً سریع و هدفمند است. او توضیح می‌دهد: «به‌محض اینکه دانشجویی به‌عنوان دارای ریسک بالا شناسایی شد، مدیر مرکز مشاوره واحد موظف است فوراً با او تماس بگیرد و دعوتش کند تا از خدمات ما استفاده کند. برخلاف سایر مراجعه‌ها که ممکن است دانشجوی یک یا دو هفته بعد وقت بگیرد، برای این دسته از دانشجویان اولین فرصت ممکن برای مشاوره باید فراهم شود.»

حرکت در مسیر سند تحول

یکی از محورهای مهم سند تحول دانشگاه آزاد، ارتقای خدمات مشاوره‌ای و سلامت روان دانشجویان است. نجارپور در پاسخ به این پرسش که آیا تکالیف‌سند تحول محقق شده‌اند، می‌گوید: «تمام تلاشمان را کرده‌ایم و همچنان می‌کنیم تا بر اساس سند تحول پیش برویم. آمارهایی که در باره تعداد مراجعه دانشجویان به دفاتر مشاوره سال به‌سال با درصد بالایی در حال افزایش است نیز در همین راستاست و این روند بیانگر اثرگذاری سیاست‌های اجرایی و برنامه‌ریزی‌های چند سال اخیر است.» نجارپور توضیح داد: «هدف اصلی، افزایش تعداد دانشجویانی است که تحت پوشش خدمات مشاوره قرار می‌گیرند و کاهش مشکلاتی مانند افت تحصیلی و آسیب‌های اجتماعی را مدنظر داریم.» رئیس مرکز دفاتر مشاوره اشاره می‌کند که دانشگاه آزاد در آیین‌نامه‌های خود، حق دسترسی رایگان خانواده دانشجویان و اعضای هیئت‌علمی و کارکنان واحدها را نیز در نظر گرفته است. او توضیح داد: «هر جایی که نیاز باشد، معاون فرهنگی دانشجویی واحد می‌تواند دستور داد خانواده‌های دانشجویان بدون هیچ هزینه‌ای تحت پوشش جلسات مشاوره قرار گیرند. همین‌طور خانواده اعضای هیئت‌علمی و کارکنان هم در صورت نیاز می‌توانند از این خدمات بهره‌مند شوند.»

توضیح دانشگاه امام صادق (ع)
درباره تأخیر در صدور کد صحت مدارک

بروکراسی علیه فارغ التحصیلان امام صادق

سارا طاهری
خبرنگار گروه دانشگاه
با پرسشی نگران‌کننده روبه‌رو شده‌اند: «چرا کد صحت مدرک ما صادر نمی‌شود؟» برخی رسانه‌ها گزارش داده‌اند صدور این کد برای گروهی از دانش‌آموختگان به‌تعویق افتاده است؛ ابزاری که معمولاً ظرف یک هفته پس از ثبت درخواست، اعتبار رسمی مدرک را تأیید می‌کند و نبود آن، نگرانی‌هایی درباره معتبر بودن مدارک ایجاد کرده است. هرچند در واکنش به این اخبار، روابط عمومی دانشگاه امام صادق با تکذیب انتشار چنین ادعایی، خبر را نادرست و جهت‌دار خوانده است. روابط عمومی دانشگاه تأکید می‌کند که تمام مدارک صادر از دانشگاه امام صادق تا پیش از الکترونیکی شدن سامانه صدور کد صحت (سال ۱۳۹۸)، با مهر و تأیید رسمی وزارت علوم صادر شده و هیچ‌گونه مشکلی در فرایند صدور این مدارک وجود نداشته است و دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۹ به بعد، در صورت دانش‌آموختگی، بدون هیچ‌گونه مانعی می‌توانند نسبت به دریافت کد صحت و صدور مدرک خود اقدام کنند. به گفته مسئولان دانشگاه، اختلال محدود اخیر تنها به برخی ورودی‌ها مربوط است و ناشی از اختلافات اداری میان دانشگاه و سازمان سنجش بوده است؛ موضوعی که در حال رفع نهایی با پیگیری مستمر دانشگاه و دستور وزیر علوم است.

برای روشن شدن ماجرا با یک منبع آگاه در دانشگاه امام صادق به گفت‌وگو نشستیم از او در خصوص جزئیات این اتفاق پرسیدیم. این کارشناس با تأکید بر اینکه ادعای «تأییدنشدن مدارک» واقعیت ندارد، توضیح داد که او خود در حال دریافت کد صحت از سامانه است و مسئله‌ای که در رسانه‌ها منعکس شده، کذب محض است. این منبع آگاه درباره راهکارهای موقت و فوری برای دانشجویانی که در دریافت کد صحت دچار تأخیر شده‌اند، توضیح داد که روند بررسی و صدور مدارک مطابق رویه گذشته که طی بیش از ۴۰ سال بدون مشکل اجرا شده، ادامه دارد. او تأکید کرد هر درخواست دانش‌آموختگان بررسی و تأیید شده‌به مرجع استعلام بازگردانده می‌شود و هیچ مانعی برای صدور مدرک وجود ندارد. او تأکید کرد: «ما به تمام مطالبات پاسخگو هستیم.»

به گفته او تأخیرهای محدود اخیر ناشی از تعاملات و ملاحظات اداری بین دانشگاه، سازمان سنجش و سازمان امور دانشجویان وزارت علوم بوده و مسئله تقریباً حل شده است؛ بنابراین دانشجویان می‌توانند اطمینان داشته باشند که در بازه زمانی کوتاه‌مدت مشکلی آن‌ها رفع خواهد شد. او همچنین تأکید کرد انتشار شایعات در فضای مجازی درباره تأییدنشدن مدارک، ناشی از سوءبرداشت یا کم‌لطفی بوده و وضعیت مدارک تحت کنترل کامل دانشگاه است. او یادآور شد مدارک دانشگاه طی ۴۰ سال گذشته، همواره با مهر و امضای وزیر وقت و تأیید رسمی وزارت علوم صادر می‌شد و هیچ‌گاه اعتبار آن‌ها زیر سؤال نرفته است. به گفته او، تغییر رویه اخیر و انتقال فرایند صدور مدارک به سامانه الکترونیکی، تنها باعث ایجاد تأخیر موقت اداری شده است و دانشگاه کاملاً از جریان کار مطلع است و همه مدارک بررسی و تأیید می‌شوند. این کارشناس افزود تعداد زیادی از دانش‌آموختگان هم‌اکنون مدارک خود را دریافت و بدون مشکل از آن‌ها استفاده می‌کنند. او درباره زمان‌بندی حل مشکل کد صحت مدارک توضیح داد بازه زمانی صدور کد صحت مدارک به دست‌گاه‌های اجرایی کشور بستگی دارد و دانشگاه به‌تفاهلی نمی‌تواند این بازه را تعیین کند. به گفته او، سیستم اداری کشور پیچیده است و صدور کد صحت وابسته به اقدام سازمان سنجش و سازمان امور دانشجویان و وزارت علوم است و زمان انجام کار، بسته به تصمیم‌گیری و نحوه اجرای این سازمان‌ها دارد. به گفته او اگر فرایند به افراد با سلاقی شخصی سپرده شود، ممکن است تأخیر ایجاد شود؛ اما اصل بر این است که کار دانش‌آموختگان حتی برای یک ساعت نیز معطل نماند. این کارشناس همچنین تأکید کرد در یافت کد صحت ممکن است زمان‌بر باشد؛ اما این موضوع به معنای عدم وجود کد صحت یا ناتوانی دانشگاه در صدور آن یا تأیید نبودن مدرک نیست.